

Список використаних джерел

1. Кримінологія: підручник / В. В. Голіна, Б. М. Головкін, М. Ю. Валуська та ін.; за ред. В. В. Голіни, Б. М. Головкіна. Харків: Право, 2014. 440 с.
2. Про Національну поліцію: Закон від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/580-19>
3. Інструкція з організації діяльності дільничних офіцерів поліції: наказ МВС України від 28 лип. 2017 р. № 650. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z1041-17>
4. Адміністративна діяльність поліції у питаннях та відповідях: навчальний посібник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О. М. Бандурки. Харків: ХНУВС, 2017. 242 с.
5. Пустовий О. О. Кримінологічні засади запобігання злочинам, що вчиняються безпритульними та бездоглядними дітьми в Україні: дис...канд. юрид. наук: 12.00.08. Київ, 2019. 284 с.

Чхеїдзе Гела Мурманович,

аспірант кафедри кримінології
та кримінально-виконавчого права
Національної академії внутрішніх справ

ВІКТИМОЛОГІЧНІ ЗАХОДИ ЗАПОБІГАННЯ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ ВІДНОСНО ІНОЗЕМЦІВ

Анотація. Зазначено, що загальні заходи віктимологічного запобігання спрямовані на виявлення віктимогенних факторів і вжиття заходів щодо їх усунення або нейтралізації, тобто у виявленні причин і умов становлення жертвою, пов'язаних із захистом інтересів потенційних потерпілих загалом, а також в усуненні причин їх віктимізації.

Ключові слова: страти, віктимність, віктимізація, кримінологія, стратифікація, кримінальне правопорушення, віктимологічне запобігання.

Summary: It is noted that general victimological prevention measures are aimed at identifying victimogenic factors and taking measures to eliminate or neutralize them, i.e. at identifying the causes and conditions of becoming a victim, related to the protection of the interests of potential victims in general, as well as at eliminating the causes of their victimization.

Keywords: executions, victimhood, victimization, criminology, stratification, criminal offense, victimological prevention

Віктимологічне запобігання має свої особливості, що й дає можливість розглядати його як самостійний напрям запобігання кримінальним правопорушенням, систему взаємопов'язаних, організаційно забезпечених загальних, спеціальних й індивідуальних заходів, спрямованих на зниження індивідуальної, групової і масової віктимності шляхом усунення негативних віктимних якостей, активізації

захисних можливостей потенційних жертв кримінальних правопорушень, забезпечення їх безпеки та ресоціалізації. У вузькому розумінні, це діяльність державних, громадських органів та організацій, окремих громадян та їх об'єднань, спрямована проти становлення людини жертвою злочинних проявів, а також з метою утримання її на віктимонебезпечному рівні за допомогою комплексу заходів по ліквідації або нейтралізації віктимної поведінки [1].

Специфіка статусу досліджуваної жертви-іноземця у більшості випадків виявляється у короткочасному перебуванні на території, достатньо високій мобільності переміщень по регіонах, що ускладнюють проведення заходів індивідуального рівня. Тому особливого значення набуває така профілактична дія, яка спрямована в цілому на зниження рівня віктимності всієї соціальної групи.

Впровадження спеціальних заходів девіктимізації іноземних громадян в Україні може зіткнутися з певними чинниками як об'єктивного (політичний (політична нестабільність і, як реакція у відповідь, розгубленість, розчарування та байдужість населення країни до політики і державних справ, недовіра до органів влади); соціально-економічний (криза виробничої сфери, інфляція, зростання безробіття, неупорядкованість ціноутворення і фінансового контролю); соціально-психологічний (аномія, правовий нігілізм, конформізм, пріоритетність анонімного образу життя, маргіналізація тощо); правовий (відсутність позитивної регламентації режиму перебування іноземних громадян, а також спеціальних питань такого перебування, зокрема, пов'язаних зі станом жертви злочину); управлінський (відсутність, або недостатність організації соціального контролю); інформаційний (криміногенний вплив засобів масової інформації; недоліки, або повна відсутність інформаційної бази рекомендаційного характеру по оптимізації поведінки в екстремальних ситуаціях і методиці поводження з жертвами злочинів, адаптованих з урахуванням мови і етнопсихологічних особливостей різних категорій іноземних громадян), так і суб'єктивного (релігійні, культурні і етнопсихологічні особливості іноземних громадян; небажання розкривати свій внутрішній світ і переживання перед представниками органів влади через побоювання (часом виправдане) можливих негативних наслідків; відчуженість і роздробленість деяких малих соціальних груп (що найбільш притаманно для нелегальних мігрантів) їх характеру. Всі ці чинники ускладнюють, але аж ніяк не виключають можливість розроблення і застосування заходів девіктимізації іноземних громадян, а також віктимологічної профілактики кримінальних правопорушень відносно них [2].

Фіксація відомостей про трудову зайнятість іноземців має бути більш уніфікованою, з покладанням обов'язку на роботодавця щодо повідомлення органів міграційного обліку та відповідальності за їх невиконання.

Запобігаючи корисливо-насильницьким і корисливим злочинам, необхідно залучити до реалізації заходів профілактики самих іноземців, оскільки без безпосередньої участі тільки зовнішнім впливом запобігти

таким зазіханням вкрай складно. Так, іноземці зазнають особливо тяжких корисливо-насильницьких злочинів у два рази частіше, ніж місцеве населення.

Особливо вразливі особи, які мають бізнес віктимність. Насамперед такого роду кримінальним правопорушенням можна запобігти заходами спрямованими на зміцнення об'єктів, фізичну охорону підприємців. Досить висока організованість злочинної діяльності, спрямованої на підприємців-іноземців, унеможливило звичайні, елементарні засоби протидії, які можуть застосовуватися для інших кримінальних правопорушень, наприклад, прийоми самооборони. У цих випадках основу віктимологічних заходів становлять такі, що включають інформаційну складову й спрямовані на інформування потенційних потерпілих про вчинені на території району кримінальних правопорушень організованими групами, бандами, про найбільш типові місця, час таких посягань [3, с. 283–289].

Слід брати до уваги, що будь-які відомості віктимологічної профілактики інформаційного характеру мають бути забезпечені з погляду доступності їх розуміння. Тому, при забезпеченні інформаційного напрямку віктимологічної профілактики [4, с. 104–105] необхідно залучати спеціалістів зі знанням іноземних мов. Наприклад, при створенні пам'яток рідною мовою іноземців участь перекладачів буде заочною, а при проведенні бесід та занять необхідно забезпечувати їх безпосередню участь.

Задачі віктимологічної профілактики можна доповнити завданням вдосконалення заходів, спрямованих на відновлення порушених прав і свобод, яким завдано шкоди протиправним діянням, примирення винної особи з потерпілим, що сприятиме запобіганню рецидивної віктимності, й виходячи з чого запропонувати визначення віктимологічної профілактики як діяльність державних та громадських інститутів, спрямовану на виявлення та нейтралізацію факторів, що формують віктимну поведінку, визначення груп ризику та конкретних осіб з підвищеним підвищеним ступенем віктимізації, розробку охоронно-захисних можливостей потенційних жертв, і навіть відновлення порушених протиправним діянням прав й запобігання рецидивній віктимності.

Список використаних джерел

1. Джужа А. О. Теоретичні та практичні засади віктимологічного запобігання злочинам в Україні: дис...докт. юрид. наук: 12.00.08. Харків, 2018. 522 с.

2. Албул С. В. Кримінологічна характеристика корисливо-насильницьких злочинів відносно іноземних громадян: автореф. дис...канд. юрид. наук: 12.00.08. Одеса, 2005. 194 с.

3. Ковальчук В. П. Деякі проблемні питання злочинів на ґрунті ненависті. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2016. № 2. С. 283–289.

4. Збірник матеріалів конкурсу з актуальних питань розвитку кримінологічної віктимології. Донецький держ. ун-т внутр. справ. Маріуполь: ФОП Парфатик, 2021. С. 104–105.